

Muhterem Başvekil Dr. Refik Saydama

— İkinci açık arıza —

Yazan: Ahmet Emin YALMAN

Pek muhterem Başvekilimiz, Ankara'ya son gidişimde ziyaretinizde bulunmak istedim. Çok mesguldünüz. Buna imkân olmadı. Arzetmek istediğim noktalar zaten memleket işlerine ait olduğu için bu sütunda açık bir surette anlatılamadım. Müsadenizi dilerim.

Bir gazeteci için sizinle konuşmak fırsatını bulmak hem bir ihtiyaç, hem de bir zevktir. İnsan size hiç çekinmeden içini dökebilir ve sözünün anlaşıla ve alaka ile dinlendiğinden emin olabilir. Çünkü hükümet reisliği mevki, sizi kendi samimi şahsiyetinizden uzaklaştırmamış, en küçük bir deccede olsun başınıza vurmamış, görüşünüzün berraklığını bulandırmamıştır. Sizden defalarca şu yolda sözler işittim:

— Mektepten çıktığım zamanki Yüzbaşı Refik Efendi ne ise ben yine oyum. Kendisi için hiç bir iddiası olmayarak neisini memleket hizmetine vakfetmiş bir adamım.

Dünya yüzünde pek az hükümet reislerine böyle düşünmek ve bu yolda bir hulus ve samimiyetle konuşabilmek nasip olur. Bundan dolayı ne kadar iftihar duyarsanız yerindedir.

Benlik ölçüsü tanımayan, daima memleket ölçüsüne düşünen sizin gibi bir hükümet reisi, umumi havatta yolsuzluğa, verimsiz çalışmaya, umumi menfaatin benlik endişelerine feda edilmesine, zamanın israfına uğramasına delâlet eden hiç bir meselenin ve davanın ortbası edilmesine razı olamaz, çünkü hiç bir şahıs, hiç bir zümreyi, hiç bir bozuk gidişi ve iftihadı hımsa etmeği ve umumi menfaatin ihmaline imkân bırakmağı hatırdan edermişiz ihtimal tasavvur edilemez.

Milletler için en büyük nimet, tenkit projektorleriyle etrafın aydınlanmasıdır. Bu projektorler neyse milletler kararlılık yollarını gösterirler. O zaman her türlü fenalıkların altından yere eder, milletin bünyesi için kemirir. Zahirî gösteriş ve yalduz altında berbat batıklıklar peyda olur.

Kendini bilen her devlet adamı, münakaşa hürriyetinin rahatsızlıklarına seve seve katlanır, bu büyük milli hazinenin üzerinde titrer.

İngiltere, tarihte eşi görülmemiş derecede korkunç bir varlık mücadelesine atılmış bulunuyor. Durumu cidden nazikdir. Bazi mebuslar ve vatandaşlar bunu işaret ederek gazetelerdeki hudutsuz tenkit hürriyetini zaraflı bulmuşlar ve düşmanın bundan istifade edebileceğini ileri sürmüşlerdir. Harp sansürünün amiri olan istihbarat Nazırı kendilerine şu cevabı vermiştir:

— Bir harp zamanında tenkit yolu ne söylenese düşman bundan istifade imkânını bulur. Fakat düşman istifade edecek diye vatandaşların bilmek hakkını tahdit etmeye, kendilerini yolsuzluğa görmek, söylemek ve düzeltmeye çalışmak imkânından mahrum bırakmaya razı olamam. Böyle bir mesuliyeti üzerime alamam, çünkü gazetelerin münakaşa hürriyeti; tipki parlamento kontrolü, adaletin istiklali derecesinde, milli varlığımızın bir temeldir.

Tenkittli bir gözle ortalığa bakmakta siz herkesten ileri gittiniz. 25 Mayıs 1942 tarihinde Büyük Millet Meclisinde söylediğiniz nutukta şu tarih sözler vardır: «Harbin başladığı gündenberi yaptığımız tecrübelerle görüyoruz ki devlet teşkilâtının «a» dan «z» ye kadar baştanbaca bu memleketin ihtiyacile telif edilebilecek şekilde tebdil edilmesi lazımdır. Bu teşkilâtı behemehal yenileştirmek mecburiyeti vardır.»

Bu sözlerin delâlet ettiği mâna şudur ki bu memlekete, bu millete lâyık göreceğiniz idare tarzı hakkında zihninizde çizilmiş güzel bir örnek var. Mevcut hal ve şartları bu örneğe göre ölçüyorsunuz ve gayeye aykırı buluyorsunuz. Bu kanaatinizi de büyük bir cesaretle ve samimiyetle ortaya koyuyorsunuz ki böyle bir ifade, düzelme ve ilerleme çığırının açılması ve umumi hayatımızda fena görnekler ve usullerin yerine aklın hâkimiyetinin kurulması için en hayırlı bir hareket noktasıdır.

Bu güzel düzelmeye ve ilerleme hareketinin inkısaftı için el birliği ile çalışmak ve yolsuz ve verimsiz işleri gñnü gününe belirtmek lazımdır. Tâ ki dertler teşhis edilebilsin ve ilâç ona göre bulunsun.

Bu vazifenin büyük bir kısmı gazetelere düşüyor, zaten varlıklarının başlıca hikmeti de, umumi menfaat namına böyle vazifeler görmeğidir.

Fakat hükümet, tenkittli bir görüşün ve verimli bir düzenin berraklığı olmakla beraber buna karşı mukavemet hazırlayan türlü türlü kuvvetler de eksik değildir. Bunların çoğu bulanık suda balık avlamak için sükkâta ihtiyaç duyanlar ve açık ve dürüst münakaşalar neticesinde, canlarına ot tikananlardır.

Sonra görünece ve usule ayak uydurup giden bir takım ortadan aşağı unsurlar vardır ki istifa olçülerinin meziyetliye, teşebbüs sahibine, işini kendine dert edip çalışan tiplere göre ayar edilmesine razı olamazlar. Bu gibileri, tipki bir softşının medrese ruhu, aklın icaplarına karşı müdafaa etmesi gibi, kurulu usulü ve geriliği aklın ve ihtiyacın icaplarına ve hayırlı inkışafırlara karşı müdafaa ederler ve terakki ve inkılâbı lâfta bırakmaya ve kısır bir hale koymaya çalışırlar.

Bu nevi unsurlar, tenkit ruhuna saldırdıkları, hükümetimizin bu ruhun baskınlığı olduğunu hatırlamak istemeyenler, teviz ve jurnalılık usullerinin her nevine başvuruarak hükümeti kendi taraflarına çekmeye, yapılan tenkitlerin saiki hakkında şüphe uyandırmaya ve ortalığı karıştırmaya çalışırlar. Hususi menfaate aitt endişelerle sarfedilen bu gayretleri açığa vurmak, mahiyetlerini belirtmek, memleketin hskiki ihtiyacına göre inkışaf etmek ve ahenkli bir elbirliği kurmak için muhtaç olduğumuz berraklığı ve şeffaflığı temine çalışmak her gazete için en esaslı bir vazifedir.

İstanbulda öğle zamanı çıkan ve bir mebus tarafından nesredilen bir gazete, bir, iki gün evvel çok garip ve dikkate lâyık bir yazı çıktı. Bir takım isimler sayarak filân ve felân gazetelerde çıkan tenkit yazılarının fena niyetle yazıldığı ve hattâ bunların topunun birden mürettep olup hükümeti zaafa düşürmek gibi bir maksat güttüğü ifade ve ima olunuyordu.

Bu makale, münakaşa hürriyetini yok etmek ve umumi hayatı en büyük bir nimetten mahrum etmek yolundaki gayretler ve istidatlar bakımından bir tehlike işareti diye karşılanmaya lâyıktır.

Makale sahibinin lehinde söylecek bir nokta vardır ki o da hiç olmazsa sinsi sinsi çalışmaması, emel ve düşüncesini apaçık ortaya koymasındır.

Fakat sinsi sinsi çalışıp memleketin iyiliği için yapılan tenkitleri ve münakaşaları hususi bir takım menfaat ve hesapların neticesi diler (Devamı Sa. 4, Sü. 1 de) —()

Almanların batı cephesi kumandanı Mareşal Rundstedt

Almanlar doğudan batıya asker çekiyor

Amerikan asker ve malzemesi İngiltereye yığılıyor

Almanlar batıda 3 sıra tahkimat yapıyorlar

Ankara, 15 (Radyo Gazetesi) — Londra radyosu bugünkü Sırpa neşriyatında ikinci cephe için yapılan hazırlıklardan bahsetmiş ve bunları söylemiştir: «Son haftaya kadar en son teçhizata sahip Amerikan kataları Britanya adasına gelmişlerdir. Diğer taraftan Britanya uçakları gecenin başında gündüzleri de Almanya üzerinde harekâta devam ediyorlar.

Almanlar da büyük miktarda kataları doğudan batıya çekmektedirler. Almanların batıda üç sıra tahkimat yaptığı ve sahillere ağır çapta silahlar yerleştirdiği haber verilmektedir.»

İkinci cephe için hazırlık Londra, 15 (A.A.) — İkinci bir cephe için hazırlıklara faaliyetle devam edilmektedir. Bu maksatla bir çok gemilere el konmuş, yiyecek (Devamı Sa. 3, Sü. 1 de) —

Harkofta cereyan eden Alman taarruz istikametleri

Saçma bir iddia daha: İtalyan hücum botlarının Karadenizde faaliyeti

Türkiyenin Boğazlardaki hâkimiyetine dokunuyormuş

Bern, 15 (A.A.) — 13 Haziran tarihli İtalyan tebliğinde bildirilmiş olan İtalyan torpil botlarının Sivastopol önündeki faaliyeti bunların Karadenize nasıl geçebildikleri meselesini ortaya çıkarmıştır. Filhakika bu mesele Türkiyenin Boğazlardaki hâkimiyetine dokunmaktadır.

Fakat Berlin mahfillerinde hâkim lan kanaate göre bu seri botlar Karadenize Tuna yolu ile gelmişlerdir.

Diğer taraftan Tuna nehrinin geçtiği memleketler ya Rusya ile fillen harp halinde bulunan yahut ta Bulgaristan gibi Alman kitalarının bulunduğu memleketler olduğundan bu gibi hafif harp gemilerinin bu son harp senesi içinde Tuna teğahlarından herhangi birinde inşa edilmiş oldukları da mümkün görülmektedir.

Paris belediyesinde bir bomba patladı

Vaşington, 15 (A.A.) B. B. C.: Paris'ten alınan bir haber, belediye binasında dinamit konulduğunu bildirmektedir.

İnfilaktan sonra mahalle kordon altına alınmış ve araştırmalar hemen başlamıştır. Binadaki hasar büyüktür.

ATATÜRK MÜZESİ

İstiklâl harbimizin şan ve zafer levhaları ve nişanlarıyla süslü olan müze merasimle açıldı

Atatürk'ün, Türk milletinin istiklâlini kurtarmak için ilk tarihi kararını verdiği ev, Atatürk inkılâbı müzesi olarak hazırlanmıştır; bu hazırlık dün bitmiş ve bu müze Vali Lütfi Kırdar'ın bir hitabesi ile açılmıştır.

Müze, kapıdan girer girmez Millî Şef İsmet İnönü'nün, (eşsiz kahraman Atatürk) e karşı olan bağlılık hitabesini gösteren levha ile başlamak-tadır. Atatürk inkılâbının muhtelif muvaffakiyetlerini gösteren levhalar, binanın içindeki odalara asılarak bu tarihi eve şanlı bir müze halini vermiştir.

Bu levha, fotoğraf, vesika ve resimler, inkılâp tarihimizin kolayca tetkik ve takibi için müze dört esaslı kısma taksim edilmiş bulunuyor.

Birinci kısımda Millî mücadele saf- (Devamı Sa. 3; Sü. 5 de) (!)

Atatürk müzesinden bir köşe

Selim Nüzhet Gerçek müzedeki eserler hakkında izahat veriyor

Rus - Alman harbi

Sivastopolda göğüs göğüse harp oluyor

Almanlar, Stalin kalesini zaptettiler

Harkofta Alman tank kolları geri çekiliyor

Günlerdenberi Sivastopol önünde göğüs göğüse kanlı mücadeleler yapan Almanların Kırm ordubasının kumandanı General Manstein

Berlin, 15 (A.A.) — Alman başkumandanlığının bildirdiğine göre, Sivastopoldaki Stalin kalesi, hava kuvvetleriyle ordunun sıkı işbirliğinden sonra Alman ağır ve en ağır topusunun ateşile günlerce devam eden bir bombardımanı müteakip zaptedilmiştir. Bir gün zarfında bu modern kale ayrı ayrı 4 defa en ağır çapta obis mermilerine tam isabetle hedef olmuş ve nihayet kalenin yarısı kullanılmaz hale gelmiştir. Bundan sonra Saksonya ve Hess piyadeleri, topçu kuvvetlerimiz, diğer istihkamlar üzerinde kuvvetli bir hırpalama ateşi açarken göğüs göğüse yaptıkları anudane çarpışmalarla hücum geçmişler ve kaleyi yandan girmek suretile almışlardır.

Sivastopol cephesinin başka bir yerinde altı blokhavz, bir hava karşı koyma mevzisi ve bir zirhlî kule aynı gün zarfında tahrir edilmişlerdir.

Berlin, 15 (A.A.) — Alman başkumandanlığı, Harkofun doğu kesiminde Alman kitalarının yaptıkları hücumların yeniden muvaffakiyetler kazandığını bu sabah bildirmektedir. Doneç, bir kaç noktadan alınmıştır. Askeri mahfillerle söylendiğine göre arazinin baktaklık olması, Alman askerlerini taarruz hareketlerine ve ilerlemeye devam etmek hususunda çok büyük güçlüklerle uğraştırır.

Vişi, 15 (A.A.) — Stokholm'den bildirildiğine göre, Finlandaya yükü bir çok Alman taşıtları gitmiştir.

Meclis müzakereleri

Askerî ceza kanunu tâdil edildi

Kanunun yeni şeklinde ağır cezalar var

Ankara, 15 (Telefonla) — Bugün toplanan Büyük Millet Meclisi ruznamesindeki maddeleri müzakere ve kabul etmiştir. Bunların arasında bulunan ve sonmüzakere yapılarak kati bir şekilde kabul edilen askerî ceza kanununun 7, 13, 23, 24, 63, 64, 158, 164; 174 üncü maddelerinin tadili hakkındaki lâyiha'nın mühim maddeleri.

ni aynen nesrediyoruz: Askerî Ceza kanununun değiştirilen 7 nci maddesi şu şekle konmuştur: Bu kanunda (seferberlikte) tabirile takyit edilen ceza hükümleri harp hükümleridir ve şu vakitlerde caridir: A — Umumi seferberlik müddetinde (Devamı Sa. 4, Sü. 4 de) //

Akdenizde şiddetli bir deniz harbi

İtalyanlar, 2 kruvazör, bir torpito, 4 ticaret gemisi batırdılar

20 İtalyan, 15 müttefik uçağı düşürüldü

Roma, 15 (A.A.) — Hususi tebliğ: Atlantikten gelmekte olan, bugünkü tebliğde zikredilen iki kafilenden biri büyük zirhlîlarla iki uçak gemisinin himayesinde olarak 13 haziran tarihinde, erkek, keşif uçakları tarafından görülmüş ve bütün gün takip edilerek dün Sardanya ile Tunus arasında hava kuvvetlerimiz tarafından hücum edilmiştir.

Torpil uçakları, bomba ve pike uçaklarından müteşekkil kuvvetli teşkiler sabahın ilk saatinden güneş batıncaya kadar birbirini takip etmiş ve uçak gemilerinden havalanan düşman avcıların şiddetli hücumları ile himaye gemilerinin mukabelesini yenmişlerdir.

İki kruvazör, bir torpito muhrıbi (Devamı: Sa. 3; Sü. 3 de)XX

Uzakşark harbi

Avustralyaya Japon hücumu yaklaşıyor

Japonlar şimdiye kadar 8 uçak gemisi kaybettiler

Japonlar Koray'da 5 bin Midwayda 10 bin ölü verdiler

Lisbonne, 15 (A.A.) — Melbourne'dan alınan bir habere göre, dün Japon tayyarelerinin Port Darwin'e yaptıkları hava hücumu şimdiye kadar Avustralya üzerinde yapılan hücumların en şiddetlilerinden olmuştur. Azamlı ağırlıkta yüzlerce bomba Port Darwin'e atılmıştır. Avustralya askerî ve siyasi mahfilleri, bu bombardımanların Avustralya'ya karşı yapılacak büyük ölçüde bir hareketin başlangıcı olabileceğini tahmin ediyorlar.

Vaşington, 15 (A.A.) — Son raporlara göre, Japon donanmasının uçak gemi kaybı sekiz olmuştur. Bu rakkam, Japon donanmasındaki uçak gemi sayısının yarısıdır.

Koray, deniz muharebesinde 5.000 ve Midway deniz muharebesinde 10.000 Japonun öldüğü tahmin edilmektedir. (Devamı Sa. 3, Sü. 2 de) */*

İçtimai bir derf etrafında

Kanunsuz evlilik ve nesli sahih olmayan çocuklar

Adliye Vekili, bu hususta gazetemize beyanatta bulundu

Ankara, 15 (Telefonla) — Kanun dışındaki evlilik dolayısıyla Adliye Vekâletinin, idare amirleri ve adliye mensupları arasında açmış olduğu ankete gelen cevaplar gazetelerde neşredilmiş, bu münasebetle evlenme ve boşanmanın güçlüğü üzerinde duran bir takım yazılar neşredilmiştir. Bazı mütalâalara göre Medeni Kanunu tadil etmek, boşanma ve evlenmelerin kolaylaştırılmasını teşvik etmek, Medeni Kanununda tadilat yapıp yapılmıyacağı hakkında malumat lûtfetmesini rica ettiğimiz Adliye Vekili Hasan Memencioğlu bize şu beyanatta bulunmuştur:

— Medeni kanun hükümleri bu gün cemiyetimizle aile hukukunu idare bakımından pek yüksek ve geniş hükümleri ihtiva ediyor. Cemiyetimizdeki kanunsuz birleşmeler ve bunun neticesi olarak vücudta gelen nesli sahih olmayan çocuklar meselesi kanaatime göre, Medeni kanun hükümlerinin eksikliklerinden dolayı meydana çıkmıştır. Bunların tamamlanması cemiyetin hayat ve intizamı bakımından lüzum ve kadirdir. Vekâletimiz yaptığımız anketin alınmış neticeleri üzerine teşkil edilecek komisyon, tahmin ediyorum ki, aile hayatını ve cemiyetin düzenini bozan bazı hadiselere çözüm saymak üzere kanun bir takım tedbirlere de lüzum gösterecektir.

Sayın Vekilimize, Ceza kanunumuzda da bazı değişiklikler olacağı hakkındaki neşriyat etrafında sordüğüm bir suale şu cevabı aldım:

— Bir devletin ceza kanunu demek, o devletin hayatını, içtimai nizamını, emniyetini teminat altına alan bir kanun demektir. Etilimizde bulunan ve zaman zaman ihtiyaca göre yeni hükümler ilavesiyle eksikliği tamamlanan Türk Ceza kanununu daha iyi bir şekle koymak için yeni bir lâihya hazırlamaktayız. Bir seneden fazla süren çalışmalar neticesinde bu kanunun 500 maddesi yazılmıştır. Daha 150 maddede yazılacak lâihya ikmal edilmiş olacaktır. Fakat lâihya, üzerinde ciddi çalışmaları ve tekliflere mevzu teşkil edecek ilk lâihyadır. Ayrıca lâihya üzerinde esaslı incelemeler yapılacak ve bu

DALDAN DALA

Unutkan rejisör

Meşhur film rejisörlerinden Askit'in bir kusuru varmış, adam tamam bakımından hafızası hiç işlemezmiş. Kirk yıllık bir dostunu görsün: «Bu benim eski dostum, fakat adı neydi, kendisi kimdi?» diye tereddüt düşmüş.

Bu yüzden bir çok aksiliklere, mahcupiyetlere uğradığı için dalma dikkat eder, tamdik bir yüz görünce derhal üzerine saldırarak tanınmış görünmeğe çalışmış. Karşılaştığı adamın kim olduğunu yavaş yavaş anlamaya uğraşır, ona göre lisan kullanmış.

Bir gün bir lokantada bir taraftan yemek yiyip, bir taraftan gazete okurken başını kaldırmamak olmuştur, bir de bakmış ki karşısında tamdik bir yüz var. Hemen kalkmış, adamın elilerine sarılmış:

— Nasılsınız, keyifiniz yerinde ya, rica ederim, buyrun, oturun, demiş.

Bir taraftan da bu tanıdığın adımı hatırlamak için zihniyi yorar, durmuş.

Nihayet karşındakine söz söylemek fırsatı bırakınca adam demiş ki:

— Teşekkür ederim, fakat masanıza oturamam, çünkü ben burada garsonum.

Meğer meşhur rejisör, garsonun yüzünü biraz evvel gördüğü için eski bir tanıdık sanmış.

Şunu söyleyeyim ki Amerikan bir kısım lokantalarında garsonlar hususi bir kıyafete giğerler ve müşteriden ayırd edilemezler.

SERCE

incelemelerin neticesi alındıktan sonra meclislerin belirlenmesi hukuklarının fikrlerine müracaat edilecektir. En son olarak lâihya, barolar, üniversitelere tevdi edilerek burarlardan da mütalâalar alınacak ve tekrar vekâlette teşkil edilecek bir heyette incelendirecek ve bu son şekli Meclise verecektir.

Voli dün mimari sergisini gezdi

Vakıf ve Belediye Reisi Doktor Lütfi Kırdar dün öğleden sonra, Türbedeki eski eserler mimari sergisini gezmiş ve yüksek mimar Sedat Çetintaştan izahat almıştır.

Fiyat mürakabe komisyonu lâğv mı ediliyor?

Şehrimizdeki Fiyat Mürakabe komisyonunun lâğvı yerine dört kişilik bir fiyat mürakabe heyeti kurulması etrafında Ticaret Vekâleti tarafından tetkikler yapılmaktadır.

Motörlü ve motörsüz nakil vasıtaları birliği

Dün öğleden sonra Ticaret ve Sanayi odalarında Ticaret Vekâleti müdürlerinden B. Hasan Memik'in riyesinde yapılan toplantıda, evlecek kurulması kararlaştırılan motörlü ve motörsüz nakil vasıtaları birliğinin idare heyeti seçimi yapılmıştır.

İdare heyeti reisliğine Suat Karasmanoğlu getirilmiştir.

Kadın yüzünden bir yaralama

Nişantaşında seyyar satıcılık yapan Yaşar, Sami adında bir adamla kadın meselesi yüzünden kavga etmiş, Sami sevdiği kadına göz diktiği ve onu elinden aldığı için hiddetini yenemiyerek Yaşar'ı sol böğründen bıçakla yaralamıştır. Aralarına ayırmak için giren Semsetini de elinden yaramıştır. Yaşar'la Saminin aynı zamanda ikisi birden çoktanberli sevmekte oldukları kadına karşı birbirinin altını tıdıklarının anlaşmaktan çıkan bu kavga, Saminin yakalanması ve Yaşar'ın hastaneye kaldırılması neticesinde bitmiştir. Tahkikat yapılmaktadır.

İki mühim hırsızlık davası

Aksarayda oturan müteahhit Hüseyin'in evine giren bir hırsız Hüseyin'in pantolonuyla cebinde bulunan 1150 lirayı çalmıştır. Meçhul hırsız aranmaktadır.

Diger taraftan Süleymaniyede Firinci sokagında İhsanın evine giren bir hırsız 500 liralık bir yüzük çalarak kaçmıştır. Yapılan tahkikat neticesinde bu yüzüğü İhsanın çiracı Ümidin çaldığı ve çarşıda kuyumcu Manola 25 liraya sattığı anlaşılmıştır. Ümit yakalanmıştır, tahkikat yapılmaktadır.

Bu yüzden bir çok aksiliklere, mahcupiyetlere uğradığı için dalma dikkat eder, tamdik bir yüz görünce derhal üzerine saldırarak tanınmış görünmeğe çalışmış. Karşılaştığı adamın kim olduğunu yavaş yavaş anlamaya uğraşır, ona göre lisan kullanmış.

Bir gün bir lokantada bir taraftan yemek yiyip, bir taraftan gazete okurken başını kaldırmamak olmuştur, bir de bakmış ki karşısında tamdik bir yüz var. Hemen kalkmış, adamın elilerine sarılmış:

— Nasılsınız, keyifiniz yerinde ya, rica ederim, buyrun, oturun, demiş.

Bir taraftan da bu tanıdığın adımı hatırlamak için zihniyi yorar, durmuş.

Nihayet karşındakine söz söylemek fırsatı bırakınca adam demiş ki:

— Teşekkür ederim, fakat masanıza oturamam, çünkü ben burada garsonum.

Meğer meşhur rejisör, garsonun yüzünü biraz evvel gördüğü için eski bir tanıdık sanmış.

Şunu söyleyeyim ki Amerikan bir kısım lokantalarında garsonlar hususi bir kıyafete giğerler ve müşteriden ayırd edilemezler.

SERCE

Şehir Haberleri

Romanyadaki bandajlar geliyor

Tesellüm için bir mühendis dün Romanyaya hareket etti

Ankara'da temalar yapan Elektrik, Tramvay, Tünel İşletmeleri Umum müdürü bu arada Romanyadan sipariş edilen bandajların ihraç müsaadesi için müsbet bir netice olarak dönmüştü. İki gün evvel de bu bandajların yakında Romanyadan sevkine başlanacağı bildirilmiştir.

Elektrik, Tünel, Tramvay İşletmeleri mühendislerinden Süleyman Sedes bu bandajları tesellüm ve stokun temin etmek üzere dün akşam Sofya yoluyla Romanyaya hareket etmiştir.

Bandajların azami on beş günde gelmesi muhtemeldir.

Vilâyet emrine 100 ton piring verildi

Vilâyet emrine yeniden yüz ton piring verildi. Bu piringler de halkın ihtiyaçları göz önünde tutularak tevzi edilecektir.

Çatalca ve Silivri kazalarına bağlı köylere un verilecek

Çatalca ve Silivri kazalarına bağlı 10 köye günde onar kuval un verilmesi için Ticaret Vekâletinden İstanbul vilâyetine tebzât yapılmıştır. Bu köylerin un ihtiyaklarının verilmesine başlanacaktır.

Temmuz-Ağustos ayları ekmek karneleri

Temmuz - ağustos ayları ekmek karnelerinin dağıtımına birimleri tarafından tevziye gelecek haftadan itibaren başlanacaktır.

Emekli san'cılara yatacak yer

Süleymaniyedeki eski tip medresesinin esaslı bir şekilde tamir edilerek emekli ve bakıma muhtaç sanatçılara tahsis kararı verilmiştir.

Kamptaki Üniversite talebesine ağır işçi karnesi verilecek

6 temmuzda başlayacak üniversite kamplarına iştirak edecek üniversite talebesine kamptan devam ettikleri müddetçe ağır işçi karnesi verilmesi takarrur etmiştir.

Gazi bulvarı üzerindeki eski eserler

Gazi bulvarı üzerindeki Semsî Hakkî camii ile Gazanfer Ağa medreseleri asarı atıldan madut olmakla yıkılmaya başladığından bu eserlerin esaslı bir şekilde tamirine karar verilmiştir. Tamirat bugünlerde başlayacaktır.

Dünkü sıcaklık güneşte 57 derece idi

Dün yine bütün halk plajlara koşmuştur. Sıcaklık evvelki günle nispetle gölgede bir parça düşmüştür.

Hararet derecesi gölgede 26,08, güneşte de 57 idi.

SÖNMIYEN ATEŞ

Tefrika No. 91

Yazan: İsmet ZİYA

yaklaştım. Birbiri üzerine yığılmış olan bu kâğıt yapıtların üzerinde karma karışık yazılar vardı. Üstüde, hasta yatağından kaldırıp yazmaya mecbur eden bu mühim makaleyi okumak için içimde âdeta müthiş bir merak uyandı. Makalenin baş tarafını bulmak için kâğıtları karıştırırken sayfanın birinin ortalarında (Perihan Perihan) diye iki kere tekrerr eden isimli görüncü hayretler içinde kaldım. Merakla beraber heyecanım da arttı. Derhal masanın yanındaki sandalyeye iliserek yazıyı okumaya başladım. Yazı, şöyle başlıyordu:

[Tozlu yolda onun, kanadı kırık bir kuş sürüklenişle gittiğini gördükten sonra öksüz bir çocuk gibi yalnız ve kimsesiz kaldım. Yalnızlık, yalnızlık ve yalnızlık...]

Hastayım. Beynim yanıyor. Kulaklarım uğuldayor. Flyevrim yüksek gabi...

Ondan ayrı yaşamak, ölümden daha acı bir ceza değil mi?... Ölümler kadar çekici, onun kadar teselli verici bir şey var mı?... Damarların son bir vuruşu. Cildin son tatlı bir ürperti ve sonra tatlı, uzun ebedi bir uyku... Dindiren ve dindiren bir teslimiyet ve istirahat... Ne iyi. Bundan daha iyi ne olabilir?... Bu tatlı uykuyu artık istiyorum. Çünkü artık beynimi yakan korkucuk ateşe tahammül edemiyecğim. Vücudumda mücedele kudretli kalmadı.

Fakat kalbim, içindeki volkanı şu kâğıt parçalarına dökmek için sabırsızlanıyor. Kalbim, zavallı kalbim... Orada ne derin feryatlar, ne büyük fırtınalar, ne zaftolunmaz hicretler ve heyecanlar var...

Perihan... Perihan!... Bu feryatları, bu fırtınaları ve hicretleri iltisimiyorum mu?... Kalbimin şifa bulmasını hassaslaştırdım sana açılmıştım. Göstermeliydin Perihan... Belki beni tedavi eder

Atatürkün Şişideki evine ait tarihi hâtıralar

Dünyalara sığmayan Atatürk, işte bu evde yaşamıştı..

23 SENE EVVEL, MUSTAFA KEMALIN SAMSUNA GİTMESİ BU EVDEN AYRILDIĞI ZAMAN MİLLİT, «BAHTİ KARA ANAVATANI KURTARACAK YOK MU?» DİYE BAĞIRIŞIYORDU. ÜÇ SENE SONRA MUSTAFA KEMAL, ANAVATANI KURTARMIŞ, FAKAT BU EVDE GÖZÜ YAŞLI BIRAKTIĞI ANASINI ÖLÜMDEN KURTARAMAMIŞTI

Yazan: BAHÂ TANSEL

Bundan 23 sene evvel bir sonbahar ayındayız. İstanbul halkı müttareke devrinin en karanlık günlerini yaşıyor. Bu esnada, Şişide giden büyük caddenin sağında, üç katlı, kâğıt, kütük fakat sığın bir evde, anası ve kız kardeşlerle beraber bir paşa oturmaktadı. Cepheden yeni geldiği söylenen bu paşanın evine zaman zaman bir takım mühim adamlar, mebuslar, kumandanlar gelip gitmekte, ve bu evin caddeye bakan çıkıntılı ve duvarları vişne çürüğü kâğıtlı kaplı odasında toplanan ziyaretçilere paşa arasında çok önemli görüşmeler yapılmaktadır. Bu paşa kimdir?.. Hangi cepheden gelmiştir?... Bu Paşa Mustafa Kemal'dir, Paletin harp cephesinden henüz yeni dönmüştür. Filhakika Mustafa Kemal Paletin harp cephesinde 7 nci ordunun kumandanı idi. 1918 senesi ağustosunda başma geçtiği bu ordu, o zaman «Yıldırım orduları grubu» denilen ve üç ordudan müteşkil grupun bir ordusu idi. Bir müddet sonra İngilizlerin ve Fransızların üstün kuvvetleri karşısında Yıldırım orduları mağlup olmuş ve fena bir bozguna uğrayarak dağılmıştı. Fakat Mustafa Kemal (7) nci orduyu bozulmaktan kurtarmış ve selâmetle Halebe çekmeğe muvaffak olmuştu. Bu sırada Mustafa Kemal Yıldırım orduları kumandanı tayin edildi. Fakat ne kadar yazık ki artık iş isten geçmiş ve yapılacak bir şey kalmamıştı. 30 Teşrinisani 1918 de Osmanlı hükümetinin Mondros müttarekesini imzalaması üzerine Mustafa Kemal de İstanbul, Şişideki bu tarihi aile yuvasına dönmüştü.

Uzun harp yılları içinde, ateşler arasında düşmanlarla savaşan, cepheleden cephelelere koşan bu kahraman asker, bu müttavaz aile yuvasında biraz dinlenmek ihtiyacında idi. Fakat kabil mi?... Osmanlı imparatorluğunun bu hazin yıkılışı manzarası karşısında, Mustafa Kemal gibi bir adamın lâkayt ve seyirci kalmasına imkân var mıydı?... Nitekim o burada da rahat edemedi ve onun müttareke esnasında bu evde geçirdiği ve topu topu beş ayı bile doldurmayan aile hayatına da hep vatani kurtarmak için yaptığı müttadelelere geçmiştir. Bu esnada padişah olan Altıncı Mehmet, düşman işgal kuvvetleri kumandanlarının elinde bir oyuncak gibiydi. Herkes bu âciz padişahın meclisi mebusanı dağıtmasından ve devleti fena bir hükümetin eline bırakmasından korkuyordu. Bu takdirde yapılacak barış müttakerelerinde milletlin sesini çıkarmasına imkân kalmıyacaktı. Ne kadar yazık ki, korkulan tehlikeler birer birer gelip çattı. Padişah evvelâ sadrazam Ahmet İzzet paşayı istifaya mecbur ederek yerine bunamış ve iradesini kaybetmiş eski Osmanlı devlet adamı Tefvik paşayı sadrazam yaptı. Tefvik paşa o gün meclisi mebusana gelmişti. Mebuslardan kabinesi için itimat

reyi alacaktı. Binaenaleyh o gün mebusların bu yeni hükümete itimad reyi vermeleri bir vatan borcuydu. Mustafa Kemal de sivil giyimmiş olduğu halde o gün Fındıklıda bulunan Meclisi mebusan dairesine koştu. Meclis koridorlarında mebus arkadaşlarına tehlikeyi anlatmaya çalıştı. O gün Mustafa Kemal'in «bu hükümeti beğenmezsek sonu ne olur?» diyen korkak bir mebusa verdiği şu çok ateşli cevap dikkate sayandır.

«Sizin vazifeniz sonunu düşünmeden evvel, bugünkü vaziyetin icabını yapmaktır. Eheni ser, serilerin en zararlısıdır. Milletler işte böyle idareleri maslahatlarla batırırlar.» Ne kadar acıklı bir hatıradır ki, bir kaç dakika sonra, Meclisi mebusan Tefvik paşa hükümetine itimat reyi vererek, meclislerin idaresini düşmanlara, peşkeş çekmişti. Şimdi sıra, hiç olmazsa, padişahın mebusan meclisini dağıtmasını önlemekti. Mustafa Kemal'in bu maksat için de nasıl çalıştığı Ahmet Emin Yalman'ın bir makalesindeki şu satırlardan çok iyi anlaşılacaktır: «Bir gün Perapalas oteline çağırıldım. Mustafa Kemal'in orada bir dairesi vardı. Ortadaki bozgun manzarasını gösteren vaziyeti yakından tetkik ediyor, yangından bir şeyler kurtarmak mümkün olup olmadığina bakıyordu. O sıralarda herkesin düşüncesi, Meclisin feshe dimemesine aitti. Altıncı Mehmet, keyfi arzularını yerine getirmek için, meclisi feshetmeye çalışıyordu. O zaman sadrazam bulunan Tefvik paşanın etrafında her millî hareket ihtilâtlı bir adım takan politikacılar vardı. Bu tesiri dağıtmak, meclisi kurtarmak lazımdı. Çünkü meclis dağılırsa, o sanyie bir boşluk karşısına kalacaktı. Mustafa Kemal bana kısa bir müttakat dikte etti. Bu müttakatta meclisin dağılması hakkında kuvvetli deklârlar vardı. Müttakat Vakit gazetesinde yayımlandı.

Çala Kalem Amin!

Dilimizde: «Ben bu duaya âmin diyemem» diye bir söz vardır. Bu söz, hoş gittimiyen bir temenni veya teklif hakkında kullanılır. Cümle, dilimizde bu şekilde kullanılmakla beraber hoş giden bir temenni veya teklif için de: «Ben bu duaya âmin derim» demek caiz olabilir.

İşte dün yamzardaki hürriyet aşklarının, hakkındaki cümlelerin ikinci şeklini kullanabileceğiz bir dua varsa o da B. Roosevelt'in müttakikler gününde okuduğu duadır: «Dünyamız, kâinat içinde ancak küküğü bir yıldızdır. Bununla beraber biz istersek onu harp elemelerinden, açlıktan veya korkundan uzak, ırk, renk veya nazariye farkları olmayan bir dünya haline koyabiliriz. Bu işe bugün başlamak cesaretle ve uzak görüşlülüğümlü bize başlasın»

Harp elemi olmayacak, açlık olmayacak, korku olmayacak; ırk, renk ve nazariye farkı olmayacak... Bu duaya âmin demiycek bulunuz mu bilmem?

«Her şeyin üstünde bize, yalnız bugün için değil, söze kalmıyan bir kardeşlik başlasın».

Bütün insanlar kardeş... Bu duaya âmin demiycek kimse çıkar mı bilmem?

«Ezilen insanın adalet, hürriyet ve emniyeti tanıyacağı ve dünyamız her tarafında istediğini yapmak için misavi imkân ve misavi talhe mazhar olacağı inanmış başlasın».

Dünyamız her tarafında adalet, hürriyet ve emniyet... Bu duaya âmin demiycek var mı bilmem? Kendi hesabına bendin; Amin! Allah kabul eylesin...

Tatilsert

Günden Güne

Zavallı dünya

Müttakikler günü'nün kutulanması vesilesile B. Churchill, Mihverle müttadele halinde olan yirmi sekiz millet ismi saydı.

Mihver tarafında da, kalben Mihvere müttamayıl olan İspanyayı saymadın, yedi millet buluruz.

Müttakikler safindaki yirmi sekiz millet üç kısma ayırmak lazımdır:

- 1 — Mihverle filen harbedenler;
- 2 — Memleketleri Mihver tarafından işgal edilip kurtarılabilirleri kısmi kuvvetlerle harbe devam edenler veya manen birleşmiş milletler safinda olanlar;
- 3 — Mihverle harp halinde olup henüz fili bir müttadele bulunmayanlar.

Birinci kısımdakiler muharrip dört ana kuvvettir: Birleşik Amerika; Büyük Britanya (İngiltere, Kanada, Avustralya, Yeni Zelanda, Cennubi Afrika ve Hindistan); Rusya; Çin. Bunların nüfusu topyekkân yuvarlak hesapla tam bir milyar.

İkinci kısımdakiler şunlardır: Belçika; Çekoslovakya; Fransa; Yunanistan; Lüksemburg; Hollanda; Norveç; Polonya; Yugoslavya. Bunlardan yalnız Fransa Mihverle müttadele yapmıştır. Fakat Hür Fransızlar Müttakikler safinda harbe devam etmektedirler. İşgal altındaki bu dokuz memleketin nüfusu da yuvarlak hesap 135 milyondur.

Bu nüfusa Fransa, Belçika ve Hollanda müttakiklerinin topyekkân 150 milyon nüfusu dahil değildir. Avrupadaki 135 milyon, İstillerindeki baskı herhangi bir sebeple hafiflediği takdirde ve ilk fırsatta sabotaja başvururlarsa, hatfâ imkân bulurlarsa ayaklanırlarsa ihtimali şimdiye kadar tekrerr eden müttakik olaylardan anlaşılacaktır.

Üçüncü kısımdakiler başta Meksika olmak üzere Küba, Sen Dominik, Salvador, Guatemala, Haiti, Honduras, Nikaragua, Panama'dır. Bunların da nüfusu yuvarlak olarak otuz milyondur.

Mihver safindaki yediler şunlardır: Almanya (Avusturya ve Süddetler dahil); Macaristan; Romanya; Bulgaristan; İtalya; Japonya; Finlandiya. Bunların nüfusu 280 milyondur.

Tarafsızlara gelince hepsinin nüfusu 400 milyondan ibarettir.

Bundan da Cennubi Amerikadakilerin umumiyetle Müttakiklere müttamayıl oldukları da bir hakikattir. Hulusa edersak Mihver nüfusu, Birleşmiş milletler nüfusunun beşte biri; tarafsızlar da bütün dünya nüfusunun beşte biridir. Daha açıkçası dünya nüfusunun beşte dördü ya harp halinde veya esaret halindedir.

Zavallı dünya!...

KÖR KADI

Topkapı sarayını soyanlar mahkûm oldu

Topkapı sarayından ağıtlık, ismam tası, vesaire çalan İhsan, Necdet ve Salâhaddin dün 8 inci Asliye cezada muhakeme edilmişlerdir. Salâhaddin ile Necdet bir buçuk sene, İhsan 2 sene hapse mahkûm olmuşlardır. Bu eşyaları satın alan Ahmetle Mihmet ta onar lira para cezasına çarptırılmışlardır.

İh'sarlar Vekili, dün ispiroto fabrikasını gezdi

Gümrük ve İh'sarlar Vekili Raif Karadeniz dün öğleden evvel İh'sarlarla meşgul olmuş, öğleden sonra da Pesabaheç rakı ve ispiroto fabrikasına gidecek tetkiklerde bulunmuştur.

Raif Karadeniz'in bu hafta içerisinde Ankara'ya gitmesi kuvvetle muhtemeldir.

ÖLÜM

Memleketimiz çok kıymetli gençlerinden İstanbul Üniversitesi Diş Tababeti Fakültesi Cerrahi kısmı Doçenti:

AHMET SAĞI EDİN, D. D. S. gözlerini ebediyen hayata kapamış bulunmaktadı. Cenazesi 16 Haziran 1942 saat 11,30 da Taksimde Doğu Palas apartmanındaki dairelerinden kaldırılarak namazı Beyazıt camisinde kılınan ve sonra Edirne kapıdaki Şehitlik mezarlığına ebedi istirahatgâhına tevdi edilecektir.

TAKVİM

SALI		
Ay 6 — Gün 167 — Hızır 42		
RUMİ 1358 — Haziran 3		
HİCRİ 1361 - Cemaziyelâhır 2		
VAKİT	ZEVALİ	EZANİ
GÜNEŞ	5,28	8,45
ÖĞLE	13,14	4,32
İKİNDİ	17,16	8,33
AKSAM	20,42	12,00
YATSI	22,46	2,03
İMSAK	3,08	6,25

(Akras vary)

TELEFON TELGRAFI HABERLERİ

Askeri durum

Yazan: İhsan BORAN

Bütün cephelerde:

Şimali Pasifikte Aleoutienne takım adaları bölgesinde hava - deniz muharebesinin ilk safhası Japonların iki adaya asker çıkarması neticesiyle olmuştur. Bu iki adaya Aleoutienne adalarının en garp ucuunda bulunmaktadır. Japonya 600 - 700 mil mesafedir. Amerika, Japonlara bu iki adada tahdidi hazırlık görüldüğü haber veriyorsa da bu doğru olmasa gerektir. Biz bu hazırlığın adalara sığınmak, Dute Harbar'a kadar ilerlemek maksadıyla yapıldığını daha çok ihtimal veriyoruz. Japonlar, Aleoutienne takım adalarını kâmilten işgal etmedikçe, şimali Pasifikte Amerika'ya karşı stratejik emniyetten mahrum kalmırlar.

Çinde Çung-King'e en yakın olan cephe sayılan Kiangsi eyaletinde, Japonlar kuvvetle taarruza devam ediyorlar. Yeniden iki şehir zaptetmişler ve Çin kitalarını garbe doğru sürmüşlerdir. Japonlar cennubi Çinde ve garpte Yunan eyaletinde büyük bir hareket göstermiyorlar; fakat gerek şimalde ve gerekse doğudaki cephelerde giriştikleri taarruzlarla Çung-King'e çabuk varmak ve Çin ordularını cennubi Japon kuvvetleri üzerine sıkıştırmak istedikleri anlaşılıyor. Mareşal Çan-Kay-Şek ayalama harbi yapıyor. Fakat tasarıdığı bir hatta münadime müdafaa'ya geçmesi ve ilerlemiş Japon ordularının yan ve gerilerinde çete muhalefelerine girişmesi çok muhtemeldir.

Libyada General Rommel, ikinci büyük taarruza devam ediyor. İngilizler şimal cennahatı Gazaleye dayanak ilki müdafaa hattını edile bulunduyorlar. Fakat merkezde ve cennub cennahatı biraz geriye çekilmişlerdir. Şimdi muharebe Tobruk cennubunda Elademi bölgesinde cereyan etmektedir. Bir kısım İngiliz zırhlı kitaları, cennubtan şimalde doğru kusatma yapmak istiyen Mihver zırhlı birliklerine taarruz etmiş ve yeni bir yıpratma harbi başlamıştır. General Rommel bütün kuvvetlerini muharebeye sürmüştür. Fakat İngilizlerin bütün kuvvetleri muharebeye soktuklarını zannetmiyoruz. Böyle bir şey olursa, bu müdafaa için değil, mukabil taarruz maksadıyla yapılacaktır.

Doğu cephesinde muharebeler başlıca Sivastopol ve Harfok doğusunda cereyan etmektedir. Sivastopolun şimal kesiminde Almanların ağır bastıkları ve Rus mevzilerini girmeye başladıkları anlaşılmaktadır. O kesim, Sivastopol şehrine en yakın olan istikamettir. Almanlar en kısa yolu seçmişlerdir. Bu itibarla muhtakem mevkînin düşme tehlikesi büyüktür. Bununla beraber Ruslar mukabil taarruzlarla bu bulranlı vaziyeti geçirebilirler.

Harfok doğusundaki Alman taarruzu, evvelce de söylediğimiz ve hile beklenen büyük taarruz değildir. Bu hareket, Mareşal Timocenkoy meşgul etmek ve nihayet Donec nehri garbindeki Rus kuvvetlerini almak için yapılmaktadır. Almanlar bir Rus grupunu kısıtarak 20 bin esir aldıklarını söylüyorlarsa da Donec nehri şarka geçtiklerini ve mesela Kuyjansk'a yürüdüklerini bildiriyorlar. Onun için Harfok doğusundaki Alman taarruzunu bütünsel olarak yersizdir. Mareşal Timocenkoy Donec nehri şarkında müdafaa etmektedir. Fakat bu müdafaa Sivastopolun akrebi üzerinde menfi bir tesir yapacağı şüphesizdir.

İnhisar beyiyelelerine ait bir teklif

Ankara, 15 (Telefonla) — Malatya Mebusu Mahmut Nedim Zafer ve iki arkadaşı, inhisar beyiyelelerinin üçte birinin harp malûllerine, gıht yetimlerine tahsis ve tevzi hakkındaki kanunun dördüncü maddesine bir fıkra eklenmesini dair Meclis bir kanun teklifi ne bulunmuşlar ve bu lâzıma alâkalı encümenlere hava'e edilmiştir.

Almanlar doğudan batıya asker çekiyor

(Başı 1 incede) — ve diğer maddelerin idhali muvakkaten tahdit edilmiştir. İngilizlerin Amerika sefiri şunları söylemiştir: Kuvvetlerimiz süratle tahdit edilmektedir. Geçen her gün her saat kurtuluş zamanını yaklaştırmaktadır.

Vaşington, 15 (A.A.) — B. C. C. Şimali İrlanda'ya varmış olan yeni Amerikan kafilası asker miktarının cöküşünden ziyade getirdiği tank, zırhlı araba, uçak savar topu ve ağır top miktarının cöküşü bakımından önemlidir.

Etibankın sermayesi 100 milyon lira

İstihsalin, daha verimli bir hale sokulması için sermayenin artırılmasına dair kanun lâihası meclise sevk edildi.

Ankara, 15 (Telefonla) — Etibankın kuruluşu dair olan kanunun bu müesseseye tahmil ettiği hizmetlerin peyderpey inkışafı ve muhtelif kanunlar ile bazı tesislerin bu bankaya devri işletmelerde istihsal müessir olacak, işletmenin daha verimli ve rasyonel çalışmasına imkân verecek aslı tesisat ile teçhizat ve nihayet madenlerde çalışan amele'nin hayat şartlarını düzeltmek içtimal tesisatın vücude getirilmesi gibi sebeplerle Etibankın sermayesi 100 milyon liraya iblag edilmiş ve bu hususta hazırlanan kanun lâihası alâkalı encümenlerden geçerek Meclis ruzamesine alınmıştır.

Medise sevk edilen kanun lâihaları

Ankara, 15 (Telefonla) — Sümerbank sermayesinin tezyidi hakkındaki kanun lâihası Türkiye ile Bulgaristan arasında 27 mart 1942 tarihinde imzalanan ticaret anlaşması ile merbutlarının tasdikine dair kanun lâihası ve Türkiye ile İsviçre arasında 28 mart 1942 tarihinde akit ve imza edilen ticaret ve tediy anlaşmasının tasdikine hakkındaki lâihaya alâkalı encümenlerden geçerek Meclis ruzamesine alınmıştır.

Sigorta prodüktörleri hakkında hazırlanan talimatname

Bu talimatnamede güdülen gaye, âkîllerin menfaatini korumaktır

Ankara, 15 (A.A.) — Bize verilen maldumata göre Ticaret Vekâleti tarafından sigorta prodüktörleri hakkında hazırlanan talimatname İcra vekilleri heyetinin tasdikinden geçerek yürürlüğe girmiştir. Sigorta prodüktörlüğünün sigorta sanayinin inkışafında hız olacağı ehemmiyete binen, hazırlanan bu talimatname ile istihdat edilen gaye mal ve mülkün emniyetini, şahsın ve ailesinin kaza ve kaderin darbelerine karşı himayesini sigortadan bekleyenlere bütün teknik şartları ihtiva eden sigorta mukavelenamesi hükümlerini yerine getirmesi hususunda âkîllerin menfaatini korumaktır. Memleketimizde sigorta prodüktörlüğünün bir talimatname ile ten sık edilmesi ve bir meslek haline getirilmesi sigorta sanayinin gelişmesi ve bir meslek haline getirilmesi sigorta sanayinin gelişmesi hizmet edecek kadar halkın menfaatine de uygun düşeceği şüphesizdir.

Ankaraya inen Amerikan tayyareleri

Boston radyosu ayyarelerin karşılıklı tarzından memnuniyet'e bahsediyor

Ankara, 15 (Radyo Gazetesi) — Amerikadaki Boston radyosunun bildirğine göre, Romanyadaki petrol miktakalarını bombalamak isteyen Amerikan tayyarelerinin benzerlerinin bitmesi neticesinde Türk topraklarına mecburi bir l. nış yaptıkları zaman tayyarelerin karşılıklı tarzları Amerikalılar pek müteahhas etmiştir. Türk dostluğuna kıymet veren Amerikalılar, Amerikan tayyarelerine gösterilen bu hareketten takdire bahsetmişlerdir.

Ankara muhabirlerinin bu hususta verdikleri haberler gazetesinin birinci sayfasında büyük başlıklarla neşredilmektedir. Vaşington, 15 (A.A.) — M. Cordeau Hull bugün gazetecilere demiştir ki: Birleşik devletler hükümeti Balkanlarda kendilerine verilen bir hava bombardmanı vazifesinden dönerken Türkiye'ye mecburi iniş yapmak zorunda kalan 22 Amerikan tayyarecinin gözetilme a. lomasından malumatlar tutulmuştur. Bu diplomatik teşebbüsleri l. esp ettiren bir mesele değildir.

Uzakşark harbi

(Başı 1 incede) */* Bir Amerikan kruvazörü daha batmış Tokyo, 15 (A.A.) — İmparatorluk umumi karargâhı bildiriyor: Midway adalarına yapılan taarruz sırasında Japon deniz kuvvetleri San Francisco sınıfından 9950 tonlato bir Amerikan kruvazörü ile evvelce bildirilenler ayrı olarak bir düşman denizaltısı batırılmıştır. Amerika hava kuvvetleri bu çarpışmada 150 uçak kaybetmiştir.

Çünkü, 15 (A.A.) — Tebliğ, Çekim - Kiangsi eyaletleri hududunda şiddetli bir muharebeden bahsetmektedir. Bütün cephelerde yaptıkları taarruzlarda Japonlar büyük miktarda uçak kullanmaktadır. Japonlar 13 hazine Kvangfen'e girmişlerdir. Burada sokak muharebeleri cereyan etmektedir. Ağır çapta top kullanan ve bomba ile taarruz yapan düşman doğu Kiangsi'de bir şehre girmişlerdir.

Bir ilim adamını kaybettik

Ahmet Safi Edin

İstanbul Üniversitesi Dişçi Fakültesi doçentlerinden Doktor Ahmet Safi Edin cumartesi günü kalb sektesinden ani olarak vefat ettiğini teessürle haber aldık. Doktor Safi Edin, bütün gençliğimizde müneme olacak bir şekilde kendi kendini yetiştiren müstesna kabiliyetlerden birisi idi.

Dişçi mektebini bitirdikten sonra senelerce memleketimizin muhtelif yerlerinde hizmet etmiş ve imkânını bulur bulmaz mesleki sadakadki bilgi ve tecrübelerini neşletmek için Amerika'ya gitmiştir. Doktor Safi Edin, Amerikada bir taraftan Kolombiya üniversitesinde tahsiline devam ederken, diğer taraftan dünyanın en ileri diş hastahâkırı kliniklerinden biri olan Roçister kliniğinde çalışmak suretiyle mesleki bilgisini derinleştirmişti. Memleketine dönünce az zamanda diş hastahâkırı üzerinde bir ilkörite olarak tanınmıştı. Üniversitedeki doçentlik müddeti zarfında iyi ahkâf ve bilgisi ile gerek talebenin, gerekse arkadaşlarının hürmet ve muhabbetlerini kazanmış, hastalarını da alaka ve sefkatle kendisine bağlamıştı.

Memleketi daha çok büyük hizmetlerde bulunabileceği bir sırada ani ölümü, geride bir boşluk bırakmıştır. Doktor Safi Edin kederli ailesine ve arkadaşlarına candan taziyelerini sunarız.

Şimali Afrika harbi

Çok şiddetli muharebeler devam ediyor

Almanlar Akromanın cerubunda durdurulcu

Mihverciler Fransız tankları kullanıyorlar

Kahire, 15 (A.A.) — Libya muharebesi çok şiddetli devam etmektedir. Her iki tarafta da zayıflağırdır.

Kahire, 15 (A.A.) — İngiliz kuvvetleri Almanları Libya Akromanın cennubunda Tobrukun 20 kilometre cennubi garbisinde durdurmuşlardır. Muharebe müthiş bir kum fırtınası içinde devam etmektedir. İngiliz topçu ve hava kuvvetleri Rommelin kitalarına ne fess aldırılmaktadır.

Berlin, 15 (A.A.) — Şimali Afrikada Alman ve İtalyan kuvvetleri çetin savaşlar sonunda düşman taarruzlarını püskürtmüşlerdir.

Düşman 52 tank ve büyük miktarda malmaze kaybetmiştir. Alman avırları dün 14 İngiliz uçağı düşürmüşlerdir.

Londra, 15 (A.A.) — Reuter ajansının Libya çölündeki hususi muhabirinden:

Libya çölündeki muharebe esnasında düşmanın kullandığı bazı tankların Somur 35 model Fransız tank'arı olduğu meydana çıkmıştır. Bu tankların ilk modeli 47 milimetrik bir topla mücehhez l. di. Fakat şimdi 75 lik topları vardır.

Ölüm

Matbuatın eski emekdarlarından Esat Satırlı'nın dün akşam öldüğünü teessürle öğrenedik. Cenazesi bugün öğle üzeri Fatih Haydar caddesi Bıçakçı Alâettin sokagında ki evinde ka'dırılarak öğle namazını müstesna cenaze namazı kılmamak topağa bırakacaktır. Merhum emekli deniz yüzbaşlarından Uzun yıllar ve bilhassa Umumi Harp sıralarında Deniz matbaasının mürettiphane kısmı sefiğinde bulunmuş, sonraları V. krt gazetesinde, Akşam matbaasında kıtan kısmında ve İnhisarlar matbaasında çalışmış, kendisini herke-se sevdirmiş, iyi ahlaklı ve mesleğinin ehli bir zattı.

Ölümüne rahmet, geride bıraktıklarına sabır dileriz. Katafakim fotoğrafı bulunan bu

İşe beyannameleri nasıl doldurulacak?

Birliklere kaydolmayanlar işte tevizatından istifade edemeyecekler

İstanbul Vilâyetinden:

1 — Kazalarca dağıtılmış olan beyannameler birlikler tarafından toplanırken nüfus kâğıtlarının da görülməsi mecburidir. Birlikler evvelimide ibraz edilen nüfus hüviyet cüzdanlarını numaralı halk dağıtım birliği müdürleriyle müdür-lyecek ve beyanname muhteviyatının hüviyet cüzdanlarıyla mutabakatı tahakkuk ettiği takdirde birlik idare heyetince tasdik olunacaktır.

2 — Nüfus kâğıdı olmayanlar birliklere âza kaydedilmeyecektir. Ancak bu gibiler, nüfus kâğıtlarını çıkarmak için müracaat ettiklerine dair nüfus dairelerinden en fazla bir aylık tarihli vesikalar ibraz ettikleri ve bunların birlik dahlinde ikamet etmekte olduklarına birlik kanaat getirilip tasdik edildiği takdirde kayıtları yapılabilir.

3 — Leyli okul, çocuk yuvası, hastahane ve hapishane gibi yerlerde bulunanlar aile reisleri bu gibileri beyannameye yazmakla beraber isimleri hizasına ve işi hanesine (Mekteptedir. Çocuk yuvasındadır. Hastahanedir. Askerdedir) şeklinde şerh verecektir. (Hastahane denilerek hastalar değil hastahaneyi ikametgâhı itihaz eden memur ve müstahdemlerdir.

4 — Aile kütük numarası hanesine aile reisleri bir şey yazmayacaktır. Bu beyanname muhteviyatı esasen kütük defterine işlenirken sonra birlikler tarafından o aileye verilecek kütük numarası bu hane-ye yazılarak beyanname dosyasına konacaktır.

5 — Aynı evde oturan bir kaç aile varsa bunlar aile itibarıyla ayrı ayrı beyanname vereceklerdir.

6 — Her vatandaş hükümetçe yapılacak dağıtımlardan ve işte tertiplerinden istifade edebilmek için bu birliklere girmeye mecburdur. Bu birliklere girmeyen vatandaşlar hükümetçe yapılacak dağıtımlardan hiçbir suretle istifade edemezler. Birliklere kayıt olma bu beyannameleri doğru olarak doldurmakla mümkündür. Bir kaç yerde beyanname vererek müteaddit birliklere kayıt olmak Milli Korunma kanununa aykırı hareket olup takibatı müstelzendir.

7 — Beyannameler 21/6/1942 akşamına kadar yukarıda tesbit edilen esaslara tamamen riayet edilmek suretille doldurularak birliklere verilmiş olacaktır.

8 — Birlikler yapılmakta olan numaralı halk dağıtım birliği müdürlerini 20/6/1942 cumartesi sabahından itibaren bağlı bulundukları kaza kaymakamlıklarından teslim alacaklar, nüfus kâğıtlarının kontrol ve müdürlerinin işi de 21/6/1942 akşamına kadar bitirilmiş olacaktır.

9 — Ağır işçiler ekmecek kitalarını birliklerden almayacaklardır. E. l. lerinde Mayıs, Haziran ayına ait ağır işçi karnesi koan bulunularan kayıflı oldukları birliklere müracaat ederek birer mektup alacaklar. Bu mektuplarla bağlı bulundukları müesseselerden kitalarını temin edeceklerdir. Bu hususa ait malumat bilâhare tebliğ edilecektir.

10 — Aile reisleri bu beyannameleri aile efradının nüfus cüzdanlarındaki kayıtlara göre doğru olarak dolduracak ve imza edecekler. Bu hususa riayet etmeyenler hakkında Milli Korunma kanununa göre takibat yapılacaktır.

Atatürk müzesi

(Başı 1 incede) (!)

halatı gösterilmektedir. Atatürk'ün Bingazi'de, Tobruk'daki askerî hayatı hakkındaki ve Derne kumandanlığındaki resimleri bu kısmı süslemektedir.

Bu salonun ortasındaki camekânın içinde Anadolu kadınının büyük fedakarlıklarını bir timsal olmak üzere bir kaç fotoğraf konmuş ve onun yanına, bu tahta kağıtın mücadele ettiği düşman silahlarının bir kaç yerleştirilmiştir.

İkinci kısım Atatürk'ün hayatına ait hatıraları ihtiva eden resim, tablo, kitap, vesika ve eşyaya tahsis edilmiştir. Burada Ebedî Şef'in telif ve tercüme işi eserleri görülmektedir. Sofya ataşemirleri erkânın harp kaymakamı M. Kemal imzasını taşıyan telif eserini adı; (Zabit ve kumandan ile hasbi) dir. Diğer iki eser ise Berlin darülfünun askerisi kadim müdürlerinden General Limtsyakten tercüme edilen (Takımın muharebe talimi) ve (Bölüğün muharebe talimi) isimlerini taşımaktadır. Burada, Atatürk'ün Konya'da iken yazdığı 4 Kânunusani 941 tarihini taşıyan bir not dikkate şayan şu cümle ile başlamaktadır:

"Hükümetimin ve milletimin kurtuluşu ve sadetini için çalışmak başka bir maksadı yoktur."

Bu kısım da, Ebedî Şef'in İstiklâl harbinde giydiği kalpak, Sivas kongresinde sırtında bulunan sivil elbise ve Sakarya muharebesinde giydiği askeri elbise ve kullandığı eşyaları süslenmiştir.

Bundan sonra 6 okun temali ettiği illallara ait fotoğraf, tablo ve yazılara tahsis edilen daireye geçilmektedir.

Atatürk'ü idama mahkûm eden istidat hükümeti kararnameşinin o zamanki gazetelerden intisar eden bir yazının bulunduğu (Cumhuriyetçiyiz) köşesile başlayan bu kısım, sırası beş ok hakkında ayrı ayrı izahlar veren kısımlara ayrılmıştır.

Lâikliğimizi gösteren kısımda, bilhassa Atatürk'ün şu fıkrası nazara dikkati çekmektedir: "Tarihî mahvunuz, görürsünüz ki millet mahvun ve harap eden fenalıklar hep din kivesi altındaki küfür ve melânetten ileri gelmiştir."

Bundan sonra Atatürk'ün halk arasındaki muhtelif resimleri ve Türk kadınına verilen medeni hakların bir listesini gösteren levha ile milletimizin ve dilimizin tarihî kökleri hakkında izahat veren tablolar bu 6 ok remzinin ihtiva ettiği mânalar daairesini millî bir iftihar müzesi haline getirmiş bulunmaktadırlar.

Binanın üst katında Ebedî Şef'in Dolmabahçe sarayında katafakim büyük bir fotoğrafı asılmıştır. Bundan sonra Atatürk'ün inkılâp müzesi binasında 19 mayıs takaddün eden günlerden biri olmak üzere 15 mayıs, ikinci de Atatürk'ün ölüm yıldönümü günü olarak 11 teğrinasinde merasim yapılacaktır. Katafakim fotoğrafı bulunan bu

SIYASİ İCMAL

Göze görünmeyen üçüncü cephe

Yazan: M. H. ZAL

Müttefikler günü) münasebetiyle neşredilen mesajlar, bu harbin esas vasfını bir kat daha belirtecek yoldadır. Demokrasi cephesi, hak ve hürriyet için dövüşmekte olduğu iddiasını, geçen harpte olduğu gibi, bir propaganda işi halinde bırakmıyor. Kendi kendini hürriyet ve hak iddialarına her gün bir parça daha bağlayarak muayyen taahhütler altına giliyor ve bu taahhütler, gün geçtikçe, kati sonuçlar alıyor.

Eski harplerde mesele basitti. İki tarafın kuvveti, kavgayı derhal söktürmeğe kâfi gelmeyince iş beraberliğe kalır, âcizlerin ve silahsızların sırtından kuvvetliler arasında uzlaşmalara varılır, asil emellerin gerçekleştirilmesi ertesi harbe bırakılır.

Habuki bu defa iki zid gidiş, iki zid ideal birbirle çarpışıyor. Toprak üzerine anlaşmalar yapılarak kavgayı beraberlikle neticelendirmek ihtimali yoktur. Bir taraf, her vasıta mülah sayarak dünyaya karşı istediği gibi hakim olmak; diğer taraf zulmü haksızlığı, tecavüzü, ihtirası, keyfi gidişleri milletler arasındaki münasebetlerden ebedi surette kaldırmak istidatındadır. Bu iki ideal arasında ne köprü kurmak, ne uzlaşma yapmak, ne de karşılıklı tolerans iflan etmek imkânı vardır.

İnsanda ümit uyandıran nokta, ahkâf kıymetler, hak, hürriyet ve istiklâl üzerindeki ısrarın gün geçtikçe kuvvet bulması ve umumileşmesidir. Şiddetle dayanan sistemler mutlaka tepki ve mukavemet uyandırır, hak ve hürriyet arıyan taraf ise en kuvvetli mânevî silâhlara sahip demektir.

İnsana öyle geliyor ki bu harp top, tüfek, tayıyare, tankla değil; hürriyet ve hak fikrinin keyfi gidişleri bozguna uğratması sayesinde kazanılacaktır. Avrupa'da göze görünmeyen gizli bir üçüncü cephe vardır ki demokrasi tarafı işte bu cepheye hakimdir.

Bir Japon taarruzunda Hindistan ne yapacak?

Bombay, 15 (A.A.) — Kongrenin teklifât komitesi, bir Japon taarruzu tehlikesine karşı pasif mukavemet politikasının kongre partisine kabul edilmesini hakkındaki Gandi tarafından yapılan teklifleri teklif etmek üzere temmuzun ilk haftası içinde Vardada toplanacaktır.

Bir Japon taarruzu halinde Hindistan ne yapacaktır? Gandi bu suale şu cevabı vermektedir:

İşe ve mesken vermiyeceğiz. Japonlarla münasebetlere girişmiyeceğiz. Bizim dostumuz olmyacaklardır. Hiçbir müteavviz dost olmamıştır. İstila edilen yerleri boşaltmak zorunda kalacak olan halkımız arasında ateş ve ölüm saçacaktır. Eğer ilk arasında esir düşen olursa Japonlar emirlerine itaat etmedikleri takdirde bunları muhakkak olarak ya öldürecekler veya ağır işlerde kullanacaklardır.

Halk türkölürü topluyor

Ankara, 15 (A.A.) — Maarif Vekilliği her yıl olduğu gibi bu yaz da halk türkölürlerini derleme işine devam etmektedir. Devlet Konservatuarı öğretmenlerinden Halil Bedi Yönetken'le, Fölkör arşiv sefi Muzafer Sözen ve tekişyeni Rıza Yetişen'den mürekkep derleme heyeti bugün Ankaradan İspartaya hareket etmiştir. Derleme seyahatleri bir buçuk ay sürecek ve İsparta, Burdur, Antalya, Muğla vilâyetleri taranarak orijinal halk türkölürleri plâklara alınacaktır.

Sinema projeksiyon makineleri

Ses tertibatı Amplifikatörleri

Türkiye Vekili: NECİP ERSES

İstanbul-Beyoğlu, İstiklâl Cad. 193

Muhterem Başvekil Dr. Refik Saydama

— İkinci açık arıza —

(Başı 1 incede) —(—)

ye göstermeye uğraşanlar da eksik değildir. Bunların benim yazdıklarıma karşı hazırladıkları bir de- dikodu ve fısıltı kulağıma geldi. Ben, fena niyetli insanların şahsi dedikodusuna ehemmiyet vermem, fakat hazırlanan tecavüz hakikat- te münakaşa hürriyetine karşı ol- duğu için meseleyi aydınlatmağı vazife sayıyorum.

Bu fena niyetliler diyorlar ki: «Ahmet Emin Yalman, zahiren medeni cesaret gösterip bazı me- seleleri tenkit ediyor, hakikatte münakaşa, hükümeti kızdırarak ga- zetesini kapatmaktadır, çünkü ga- zetesini iktidarı için bu suret- le yükümlü kurtulmak ve or- taktarına karşı bir övür ve ba- hane bulmak sevdasında». —

Bu ne vahi ve kötü bir dediko- du. Ben, gazeteciliğe bağlı kal- mağı, bütün hayatıma, en son ga- ye ve ideal sayan bir adamım. Bir aralık arzusun haricinde sebep- lerle mesleğin haricinde kalıp ti- caretle uğraşmışım. İş en parlak bir manzara gösterdiği sırada ga- zeteciliğe dönmek imkânını bul- dum. Bir dakika içinde her şeyi feda ederek mükemmel bir işi bi- rakmışım ve yeni bir gazeteyi tuttu- rmak için lazım gelen üzüntülü di- dinmeleri göze aldım.

Bu son (Vatan) teşebbüsüne a- tıldığım zaman da yeni bir gaze- teyi tutturmak için senelerle uğ- raşmak lazım geleceğini ben de hesaba kattım, ortakların da kat- tılar. Çünkü gazete okuyuculuğu bir tiryakilik meselesidir. Bir oku- yucuyu alıştırdı gazeteden ayırıp başka bir gazetenin tiryakisi yap- mak çok bir iş. Dünyanın her yerinde yeni bir gazete kurarken bunu hesaba katmak gerektir. Böy- le bir işi bir defa kurmak ve de- vam ettirmek imkânını bulduktan sonra gözümde ziyade sevdiğim mânevî yavrumu kendi elimle boğ- mya çalıştığım iddia etmek, fe- na niyetin ve galat düşüncesinin en açık bir alametidir.

Bundan başka, otuz beş seneyi dolduran gazetecilik hayatımda defalarla mükemmel vaziyette ga- zetelerin başında bulundum. Ka- nasımlı müdafaa etmeği o zaman- lar da daima vicdani bir borç say- dım ve kurulu işin bu yüzden ne gibi bir âkıbete uğrayabileceğini düşünmeye ve hesaplamaya ken- dimde hak görmedim.

Geçen harp zamanında (Vakit) gazetesi, iyi tutmuş bir gazete idi. Yo'suzluğa, hususi menfaate karşı mücadelelerin hiç bir zaman arka- sını bırakmadı, 11 haziran 1918 de Talât Paşa kabinesi umumî ho- nusuzluğa deva diye münakaşa hürriyetinin artmasını faydalı gö- rünce ve sansürü kaldırınca ce- saretle ortaya atılmaya ve tenkit vazifesini yerine getirmeye tabii buldum. Geçen harp zamanında, on dört cepheye uğraştığımız sı- ralarda, dahilî işlerin düzelmesi hakkında yazılan ve hükûmetle, ne gibi mesuliyetler altında olduğunu en açt bir şekilde hatırlatan kucak dolusu makale vardır ki bugünkü neşriyatın, memleket menfaatin- den başka bir emele dayandığı yo- lundaki tezvirleri derhal çürütme- ye kâfidir.

Ömrümün en kıymetli hatıra ve hâdiselerinden birini, bu sürekli neşriyatın; memleketin iyiliğini can dan istiyenler arasında uyandırdı- ğı âlaka ve itimada borçluyum. Müteakken ilk zamanlarında Mi- lî Şefimiz, Harbiye Nezareti Müs-

tesarı, sulh hazırlıkları komisyonu- nun reisi bulunuyorlardı. Sulh ha- zırlığı diye gazetelerden birine di- rektif vermek ihtiyacını duyunca mevcut gazeteler içinde (Vakit'i) seçmeği, hiç şüphesiz bu gazete- de yapılan neşriyatın ruhuna ve sa- kine bakarak, tabii saydılar. Bir gün (Vakit) matbaasına geldiler. Saatlerce kaldılar. Verdikleri di- rektif ve ihamlar; o sıralarda yo- luya vazife görmek bakımından çok kıymetli oldu.

(Tan) gazetesinin başmuharriri olduğun sıralarda da, gazetenin mükemmel bir mali vaziyeti ol- masına rağmen kanaatlerimi aynı samimiyet ve cesaretle müdafaa ettim. Bu yüzden türlü türlü hü- cumlara, tezvirlere uğradım.

Atatürkün hastalığında bütün nesredilmediğini ve milletin haki- katı bilmek hakkına saygı göste- rimemesinin çok zararlı olabilece- ğini görünce bu ihtiyacı belirtme- ği vazife saydım. Bu yüzden ga- zete üç ay kapandı, ortaklarımla ihtilâf haline düştüm ve kurulması ve inkişafı için senelerce gayret sarfettiğim bir işten kollarımı salıyarak ayrıldım. Bir tek tesel- lin vardı ki o da gazeteci sıfatile vazifemî vakit ve zamanında yap- mış olmaktan ibaretti.

Bunları öğünmek için söylemi- yorum. Kendi şahsi ölçülerinden baha biçerek, her işte mutlaka şahsî bir emel ve menfaat arıyan- lara şunu anlatmak istiyorum ki, dünyada mukaddes vazife hissi de- nen bir şey de vardır ve her haki- ki gazeteci, yüreği bu ateşe yan- mış bir adamdır. Bunun hazına hiç bir maddî zenginlik zevki, hiç bir mevki gururu bedel ola- maz.

Evet, gazeteciler arasında gaze- teyi sırf ticaret vasıtası sayanlar vardır. Bunları tüccarın en kötü nevi diye tasnif etmek zaruridir, çünkü ticarî maksatlarını umumî menfaat iddiası altında gizlerler. Gazeteyi filân ve falan mevkie vermek için basmak sayanlar da vardır. Bunları da iktisat sahibi bi- rer politikacı diye tasnif etmek icap eder.

Hakkiki gazeteci, tıpkı bir asker gibi, kendini değil, yurd menfaa- tını düşünür, kendisine emanet e- dilen içtimâli salâhiyeti kendisi için değil, memleket için kullanan ve gazeteciliği hayatta ilk ve son mer- hale bilen adamdır.

Cok muhterem Başvekilimiz, İdari hayatta ideale uygun ol- mıyan gidişleri tenkit etmekte siz her gazeteciden ileri gittiniz. Bu uygunsuz usulur yüzünden vatan- daşların zahmet çektiğini, bir ga- zetenin bozuklukları ileri sürmek ve düzelmesine çalışmakla hem va- tandışların yarasına merhem sür- düğünü, hem de tedavi yolunda vazife gördüğünü elbette takdir e- dersiniz.

Böyle olduğu halde kendi men- faatleri namına bulanık su has- retini duyan adamlar: «Zamanın nezaketini görmek istemiyorlar, hükümeti zaafa düşürmeye ve de- virmeye çalışıyorlar» yolunda jurn- alculuk edip duruyorlar.

Siyasi hayatta olgunluğa varma- dığımız zamanlarda: «Filân şahıs gidiş filân şahıs yerine geçerse işler düzeler» diye düşünmek âdettir. Bugün çok şükür böyle düşünen bir tek iyi niyetli adam yoktur. Maksat işlerin düzelmesi için el- birliği çalışılmasından ve sizin de verimsiz ve zararlı bulmakta her- kesten ileri gittiğiniz usullerin de- ğişmesinden ibaretti.

Eğer reislüğün altında bulunan hükûmetin bu usulleri değiştirecek bir kudrette ve mizaçta olduğuna itimat olmasaydı tenkit ve münaka- şalara girişmek abes ve gülünç bir şey olurdu. Tenkit; zahmetli ve u- kuşak bir şeydir. Neticesiz kala- cağı iktidardan bilindikten sonra, hangi delil bununla vakit kaybeder ve boğuna zahmete girer?

Stihhiye Vekilli sıfatile verimli çalışmaları senelerce örnek olan bir hükûmet reisinden verimli ve geniş ruhlu çalışma usullerinin tat- biki beklemek vatandaşların hak- kidir. Her iyileşme hareketi, hu- susi menfaat sahiplerinin gizli mu- kavemeti ile karşılaştığı için ga- zetelerde çıkan tenkitli yazılar da ancak ve ancak sizinle en hayırlı ve faydalı bir şekilde iş birliğinde bulunmak gibi safi ve temiz b'ir emelin mahsulüdür. Bundan başka emel ve saikler aramak, ancak münakaşa hürriyetini iktisatları, en- trikaları ve gizli menfaatleri için zararlı sayanların kârıdır.

Muhterem Başvekilimiz, Münakaşa hürriyetini sinsi te- cavüzlerden korumak maksadile bu maruzatta bulunduktan sonra, son söz olarak, şu dileği ortaya koymıya cesaret edeceğim: İdari usullerimizin A dan Z ye kadar değiştirilme ihtiyacı bulun-

Dünyalara sığmayan Atatürk işte bu evde yaşamıştı

(Başı 2 incede) —(—)

ve bağışlıyordu. Yeis ve ısraptan bir tufan gibi kabarıp taşan millet, göz yaşları arasında birbirine so- ruyordu. «Acaba yok mudur kur- taracak bahtı kara ana vatani?»...

İstanbulun bu ısrat ateşleri için de kıvranıp ağlaştığı bu kara gün 1919 senesi mayısının 16 ncı günü idi. O günün akşamı, Şişide Halâs- kâr Gazî caddesindeki o üç katlı küçük evin kapısı önünde bir oto- mobil beklemekteydi. Biraz sonra içeriden, başı önüne eğilmiş, çok düşünceli ve kederli olduğu halinden belli bir Paşa çıkıyor, otomobile bi- niyor, arkasından kapının önünde duran gözü yaşlı bir ihtiyar kadın- la daha genç bir hanımın ellerile bu yolcuyla selâmetledikleri görülü- yordu. Bir dakika sonra otomobili uzaklaşmış ve Galata rıhtımına doğru yol almıştı. Bu yolcu Mus- tafa Kemal, kapıdan kendisini se- lâmetliyen kadınlardan biri anası Zübeyde Hanım ve diğeri de hemsi- residir. Mustafa Kemal vatani düş- tükü bu girdaptan kurtarmak için Samsuna gitmekteydi.

Bir müddet sonra Mustafa Ke- mal'ın İstiklâl savaşlarına başladığını görüyoruz. Fakat bu ateşli mücadeleleri arasında zaman zaman Mustafa Kemal'i üzen ve yüreğini sıztıran bir kaygı vardır. Bu da Şişideki evinde gözü yaşlı bıraktığı sevgili annesine, padişah hükûmeti ve adamlarının yaptıkları fena muamelelerden bu kadını kur- tarmak için Şimdi Mustafa Kemal'i dinliyoruz:

«Müteakke zamanında Anadoluya geçtiğim zaman, validem müz- tarip bir halde İstanbul'da terke mecur olmuştu. Yanında kendisi- nin terlik ettiği bir adımı vardı. Bunu Erzurumdan İstanbul'a gönderdiğim zaman, validem bu adamın yalnız olarak geldiğinden haberdar olduğu dakikada benim hakkımda, halife ve padişah tara- fından verilmiş olan idam kararının infaz edildiğini zannetmiş ve bu zan kendisini felce düşürmüştü. Ondan sonra bütün mücadele se- nerlerinde O, hayatını elem ve ısrat içinde geçirmişti. Padişah ve hükû- metnin ve bütün düşmanların dai- ma taziyk ve işkencesi altında kal- mıştı. İkametgâhı bin türlü sebep ve vesilelerle basılır, taharrî edilir, kendisi ızac olunurdu. Validem üç buçuk senenin bütün gece ve gün- dözlerini, göz yaşları içinde geçirdi. Bu göz yaşları ona gözlerini kay- bettirdi. Nihayet pek yakın bir za- manda onu İstanbul'dan kurtarabil- dim. Ona kavuşabildim ki o artık maddeten ölmüştü. Yalnız mânen yaşıyordu.»

Evet, bir gün İstanbul'da hal- kın «yok mudur kurtaracak bahtı kara ana vatani?» diye bağ- ırıştığı gün Mustafa Kemal Ana- dolya geçmişti. Bundan sonra aya- larca süren çetin mücadeleler neti- cesinde Ankarada açtığı Türkiye Büyük Millet Meclisi kürsüsüne çı- kmış ve millete şu sesile: «Elbette bulunur kurtaracak bahtı kara ana- vatani» diye cevap vermişti. Nite- kim iki sene sonra da Dumlupınar sirtlarında bu Büyük Vatan Kahra- manının düşmanı yere serdikten sonra «bahtı kara ana vatanimiz artık kurtulmuştur» müjdesini ilâhi sesile millete haykırıldığını, sevin- cimizden hiçbirerak duymuştuk. Ne kadar yazık ki ana vatani kur- taran Mustafa Kemal, Şişideki evinde göz yaşları içinde bıraktığı sevgili anasını zulmün, hiyanetin ve ölümlün pençesinden kurtaramamış- tı. Evet Büyük Ata'mız, biliyoruz, sen kendini de, ananı da vatan için kurban ettin. Fakat şimdi yalnız Türk milletinin kalbinde değil, bütün dünyanın gönlünde şâhitin, ahlâkım, fedakarlığım, en asil bir nümunesi olarak yaşıyorsun...

duğunu, Türk milletinde itimat ve saygı uyandırın bir saffet ve mer- likle söylediniz. Şu kadar var ki bir kısım memurların askeride ol- mastı gibi sebeplerle bu işin tat- bikiinden harpten sonra sarsın- masını zaruri gördünüz.

Belki de siz haklısınız, fakat her halde tabiatından evvel yapılacak tetkikler ve hazırlıklar vardır. Bir derdin tedavisine başlamadan ev- vel röntgenle muayeneler, labora- tuar tetkikleri, diğer muayene ve incelemler yapılır. doktorlar da vardıkları neticeleri kendi aralarin- da münakaşaya girerler.

Derdin varlığında ittifak bulun- duğuna göre teşhis ve tetkik yo- lundaki hazırlıklara şimdiden baş- lanılsa, bu işi görebilecek vatan- daşlar ve heyetler bir an evvel va- zife koğulsa faydalı ve hayırlı ol- may mı? Harpten sonraki yeni â- lem için pek lüzumlu olan bir ha- zırlığı vakit ve zamanla tamaml- mış olmaz mı?

Bu maruzatımı size karşı olan derin sevgi ve saygımla ve başa- ru maddetinizle olan güvenimin bir ifadesi diye kabul etmenizi dileyey- rek sözlerimi bitiriyorum.

Ahmet Emin YALMAN

TOPRAK EKİLİR MAHSUL VERİR KUMBARA BESLENİR SAADET VERİR

Türkiye İş Bankası

Küçük tasarruf hesapları 1942 ikramiye planı

KEŞİDELER: 2 Şubat, 4 Mayıs, 3 Ağustos

2 ilkinin tarihlerinde yapılır

1942 İKRAMİYELERİ

1 adet 2000 liralık = 2000,— lira 40 > 100 > = 4000,— >
2 > 1000 > = 3000,— > 50 > 50 > = 2500,— >
3 > 750 > = 1500,— > 200 > 25 > = 5000,— >
3 > 500 > = 1500,— > 200 > 10 > = 2000,— >
10 > 250 > = 2500,— >

Meclis müzakereleri

(Başı 1 incede) «//»

detince askeri şahıslar hakkında, B — Kısmi seferberlikte ilân ol- lanan muntakalarda, bunun devamı müddetince askeri şahıslar hak- kında,

C — Örfi idare ilân olunan mın takalarda İcra Vekilleri heyetine karar verildiği takdirde bunun de- vami müddetince mezkûr muntaka- da bulunanlar hakkında,

D — Fesat veya isyan halinde ve yahut silah kullananlar askeri bir hareket yapılmış halinde ku- mande eden subay tarafından harp hükûmleri meri olacağı resmen bil- dirilen askeri kıtalar hakkında bu hallerin devamı müddetince,

E — Bulundukları mahalde en büyük rütbeli komutan tarafından harp hükûmleri meri olacağı ken- didirine resmen teblig olunan harp esirleri hakkında,

64 üncü maddenin yeni şekli şöyledir:

1 — Hazerde askeri hizmete çağırıldığı halde 1076 sayılı kanunun 15 inci maddesine tevfiikan Milli Müdafaa Vekâletince emredilen müddet içinde askerlik subesine gelmeyen yedek subay ve askeri memurlardan bu müddetin bitme- sinden sonra 15 gün içinde elde edilenler bir aydan 6 aya kadar, 15 günden sonra üç ay içinde elde edilenler 6 aydan 1 seneye kadar hapis ve üç aydan sonra elde edilenler 5 seneye kadar ağır ha- pis cezasile cezalandırılır. Bu müddetler içinde kendiliğinden ge- lenlerin cezaları yarıya indirilir.

2 — Seferberlikte çağırıldığı halde muayyen müddet içinde as- kerlik subesine gelmeyen yedek subaylarla askeri memurlardan bu müddetin bitmesinden sonra 7 gün içinde gelenler 3 aydan iki se- neye kadar, elde edilenler 6 aydan 3 seneye kadar, 7 günden sonra üç ay içinde gelenler iki seneden ve elde edilenler 3 seneden aşağı ol- mamak üzere hapis, üç aydan son- ra gelenler 5 seneden az olmamak üzere ağır hapis, elde edilenler ö- lüm cezasile cezalandırılır.

3 — Askeri hizmet için yapılan davet üzerine subeye gelen yedek subay ve askeri memurlardan ma- halli müretteplerine hazerde 12 ve seferberlikte 4 gün içinde hareket etmeyenler veya yol müddeti har- iç olarak bu müddetlerin yarısın- dan fazla bir müddet yolda ge- çirerek vazife ve memuriyetlerine iltilhak etmeyenler hazerde üç aya kadar ve seferberlikte üç aydan 5 seneye kadar hapis olunurlar. Bu fıkra ve 65 inci maddede yazılı müddetler halin icabına göre Milli Müdafaa Vekilliliğine azaltılabilir, veya uzatılabilir. Az vahim haller- de 63 üncü maddenin son fıkrası- nda yazılı hükümler bu maddede yazılı olan cezalar hakkında da tatbik olunur.

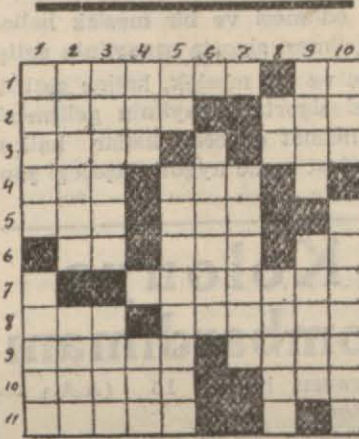
4 — 1076 sayılı kanunun 1 ve 15 inci maddelerinde yazılı hal- ler bu maddenin tatbikatında da na- zara alınır.

158 inci maddenin yeni şekli de şöyledir:

1 — Harp esirleri bir suç iş- lerilese rütbelere göre bu ka- nun mucibince cezalandırılır.

2 — Harp esirleri arasında alt- lık ve üstlük münasebetleri esaret- hali başladıktan sonra cari de- ğildir.

BULMACA

Soldan sağa: 1 — Bir hayvan; Bir hükümdar. 2 — Köpekler verilen bir emir; Hint prensi. 3 — Başına iki harf gelirse kıymetli bir taş olur; hücum. 4 — Üye; el- bisenin kısımlarından. 5 — Uzun- luk; tenbis edati; kaba evet. 6 — Ters; ayt yuvası; Bir Nida; Vazî- fe. 7 — İranda bir kasaba. 8 — Bir Türk unvanı; Aslızadeler. 9 — Olabilir; Asla müteallik. 10 — İhtiyar; Ters; kokulu bir ot. 11 — Gümeç; bir soru.

Yukarıdan aşağıya: 1 — Ters; bir tuvalet âleti; Kable reisi ve- ya vekili. 2 — Pek boylu; murab- ba. 3 — Benliyan primadonna- sı; mamur. 4 — Bir nida; fikir. 5 — Bir hayvan; bir nevi ağaçla- rın tarlast. 6 — Seyretme. 7 — Yayan yürüyen. 8 — Bir mabut; Ters; soy. 9 — Lâfife; parlak sah- tiyan. 10 — Tatlıda bulunmayan; İranda bir eyalet. 11 — Kaba saba; Anne.

EVVELKİ BULMACANIN HALLİ Soldan sağa: 1 — Esami. 2 — Karabatak. 3 — Is; Yiv; La. 4 — En; Gedik; Ma. 5 — Lapa; Olay. 6 — İsale; Ensal. 7 — Çaya; Alan. 8 — İt; Tabak; Pe (ce). 9 — Ar; Lav; Fa. 10 — Neşe saçan. 11 — İmale.

Yukarıdan aşağıya: 1 — El içi. 2 — Kına satan. 3 — As; Pay; Re. 4 — Er; Galat; Şi (şmar). 5 — Saye; âlem. 6 — Abide; İbasa (asabi). 7 — Mavi; Aval. 8 — İt; Konak; Çe (kirge). 9 — Al; Lâli; Fa. 10 — Kama yapan. 11 — Ayni- ne.

BORSA

15 HAZİRAN 1942

1 Sterlin 5,24
100 Dolar 130,70
100 Pezeta 12,9375
100 İsviçre frangı 30,03
100 İsveç kronu 31,16
ESHAM ve TAHVİLÂT
Sivas - Erzurum 2-7 19,90
Anadolu Demiryolu I ve II 52,25

Emniyet işleri Umum

Müdürü şehrimize geldi

Emniyet işleri umum müdürü Osman Sabri Adal, dün sabahki ekspresle Ankaradan şehrimize gel- miş ve istasyonda Emniyet mü- dürlüğü ürkânı tarafından karşı- lanmıştır.

dir. Bunlar arasında altlık ve üst- lük münasebetleri salâhiyeti ko- mutanlar tarafından verilen emir- le teassüs edebilir.

Teknik Okulu Satınalma Komisyonu Başkanlığından:

Cins	Miktarı	Tahmin bedeli Fİ. Kuruş S.	Tahmin bedeli tutarı Lira Kuruş	İlk Teminatı Lira Kuruş
Et «Koyun»	19000 Kilo	170	32300 00	
» «Kuzu»	2500 »	160	4000 00	
» «Sığır»	2500 »	140	3500 00	
			39800 00	2985 00

Çamaşır yıkama	100000 Parça	15	15000 00	1125 00
Patates	12000 Kilo	40	4800 00	
Kuru soğan	10000 »	20	2000 00	
K. üzüm çekirdekleri	500 »	75	375 00	
» Razaki	500 »	75	375 00	
Mercimek	2000 »	30	600 00	
Yumurta	40000 Adet	5	2500 00	
Sirke	1500 Kilo	20	300 00	
Tuz	1700 »	10	170 00	
Salça	600 »	85	510 00	
Limon	25000 Adet	5	1250 00	
Çay	60 Kilo	1500	900 00	
Kaşar peyniri	1200 »	190	2280 00	
Pirinç unu	250 Kilo	90	225 00	
Zeytin	1200 »	75	900 00	
» Yağı	3600 »	125	4500 00	
Sabun	1800 »	85	1530 00	
Bahar	25 »	400	100 00	
Ceviz içi	250 »	100	250 00	
Çam fıstık	100 »	170	170 00	
Soda	350 »	14	49 00	
Tuz «Sofra»	120 »	10	12 00	
Kuş üzümü	100 »	55	55 00	
Erik «kuru»	250 »	80	200 00	
Kırmızı mercimek	400 »	30	120 00	
			24171 00	1812 82

Yıldızda bulunan Teknik okulunun 1942 mali ihtiyacı yukarıda cins ve miktarlarla tahmin bedelleri yazılı işe ihtiyacı «3» ayrı şartname- lerine göre 30/6/42 salı günkü et saat 14, çamaşır yıkama saat 15, kuru erzak saat 16 da kapalı zarf usulile tahsil Yüksek Mühendis mektebi Muhasebesinde toplanacak komisyonunda yapılmak üzere eksiltmeye ko- nultmuştur.

Etin ilk teminatı «2985» çamaşır yıkama «1125» kuru erzak «1812» lira «82» kuruştur.

İsteklilerin şartnameleri görmek ve ilk teminatı yatırmak üzere bir gün evveline kadar Yıldızdaki okulumuza ve eksiltme günü Gülmüşsu- yunda Yüksek Mühendis mektebi muhasebesine gelmeler.

Teklif mektupları eksiltmeden bir saat evveline kadar makbuz mu- kabulüne verilmesi lâzımdır. Postada vaki olacak gecikmeler kabul edil- mez. «6114»

Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası

Kuruluş tarihi: 1888. — Sermayesi: 100.000.000 Türk lirası
Şube ve ajans adedi: 265.
Zirai ve ticarî her nevi banka muameleleri.
Para biriktirenlere 28.000 lira ikramiye veriyor.

Ziraat Bankasında kumbaralı ve ihbaraz tasarruf hesaplarında en az 50 lirası bulunanlara senede 4 defa çekilecek kur'a ile aşağı- dakı plana göre ikramiye dağıtılacaktır.

4 adet 1.000 liralık	4.000 lira	100 adet 50 liralık	5.000 lira
4 » 500 »	2.000 »	120 » 40 »	4.800 »
4 » 250 »	1.000 »	160 » 20 »	3.200 »
40 » 100 »	4.000 »	160 » 20 »	3.200 »

DIKKAT : Hesaplardaki paralar bir sene içinde 50 liradan aşağı- daki miktarlara ikramiye çıktığı takdirde 4 defa fazlasıyla verilecektir.

Kurallar senede 4 defa, 11 mart, 11 hasiran, 11 eyül, 11 Birincikanunda çekilecektir.

170 numaralı ilân Fiyat Mürakabe komisyonundan:

İstanbul fiyat mürakabe komisyonunun 21/4/42 tarih ve 161 sayılı ilânile muhtelif nevi balık yağlarına tesbit edilmiş olan azami satış fi- yatlarını kaldırdığı ve balık yağı satışlarının serbest bırakıldığı ilân olunur. «6563»

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasından

Almanyada mahsur alacakları bulunup bu alacaklarını Türkiye'ye havale ettirmek isteyenlerin matluplarını miktarını, kimin nezdinde bulunduğunu, neden tevelli ettiğini, bir an evvel Türkiye Cumhuriyet Merkez bankası umum müdürlüğüne bildirmeleri ve muktazî formalite- leri ikmal edilmek üzere bulundukları mahalle en yakın şehirdeki Mer- kez Bankası şubelerine müracaatları ilân olunur. «6517»

YAZILGA GİDECEKLERE: HASIR KOLTUK

ve mobilyanızla dış budağ a- ğacından bahçe koltuklarınızı Her yerden ucuz İstanbul'da Rızapaşa yoluşunda 66 No. AHMET FEVZİ'nin ASRİ MOBİLYA Mağazasından alınız.

DOKTOR ORFANİDİS

Çıld ve Zührevî mütehassısı Beyoğlu Suterazı sokak No. 5 Nil apartmanı 2 ci kat Tel 43734

Sahibi ve Neşriyat Müdürü Ahmet Emin YALMAN Vatan Neşriyat Türk Ltd. Şti. Vatan Matbaası

Radyo

BUGÜNKÜ PROGRAM SABAH

7,30 Program ve saat ayarı - 7,33 Müzik: Karışık program (Pl.) - 7,45 Ajans - 8 Müzik: Senfonik parçalar (Pl.) - 8,15, 8,30 Evin saati.

ÖĞLE

12,30 Program ve saat ayarı - 12,33 Müzik: Türküler - 12,45 Ajans - 13 - 13,30 Mü- zik: Şarkılar.

AKŞAM

18 Program ve saat ayarı - 18,03 Müzik: Radyo salon or- kestrası - 18,45 Müzik: Fasıl heyeti - 19 Konuşma (Dertleş- me saati) - 19,11 Müzik: Fasıl programının devamı - 19,30 saat ayarı ve ajans - 19,45 Ser- best 10 dakika - 19,55 Müzik: Saz eserleri ve oyun havaları - 20,15 Radyo Gazetesi - 20,45 Müzik: Violonsel-soloları (Pl.) - 21 Ziraat Takvimi - 21,10 Mü- zik: Opera Arya ve Dö'ları (türkçe metinli). Söylenenler: Ayhan Aydan, Nuri Turkan - 21,30 Konuşma (İktisat saa- ti) - 21,45 Müzik: Klasik Türk müziği programı.